

Resultaten verantwoordings- onderzoek 2013 bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)

21 mei 2014

Dit document bevat alle resultaten van ons Verantwoordingsonderzoek 2013 bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) zoals gepubliceerd op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek. De tekst op de website en in dit document is vastgesteld op 12 mei 2014. Dit document is op 21 mei 2014 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Inhoud

1 Doorontwikkeling digitale overheid vergt meer acties bij DigiD en GBA	1
2 Kengetallen en ontwikkelingen van het Ministerie van BZK	3
2.1 Ministerie van BZK in cijfers	3
2.2 Ontwikkelingen	3
3 Beleidsinformatie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	7
3.1 Decentralisaties jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie	7
3.2 Totstandkoming beleidsinformatie: Beleidsinformatie is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften	10
4 Bedrijfsvoering Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	11
4.1 Oordeel bedrijfsvoering: 6 onvolkomenheden	11
4.1.1 Onvolkomenheid: Meer aandacht nodig voor naleven beveiligingsnormen DigiD	12
4.1.2 Onvolkomenheid: Subsidies nog onvoldoende gecontroleerd	15
4.1.3 Onvolkomenheid: Verbeteracties financiële functie in 2013 nog niet voldoende geïmplementeerd	16
4.1.4 Onvolkomenheid: Nadere voorschriften WNT te laat; WNT deels onuitvoerbaar	19
4.1.5 Onvolkomenheid: Interne beheersing inkoopbeheer kerndepartement nog niet op orde	21
4.1.6 Onvolkomenheid: Actieve communicatie nodig bij informatiebeveiliging	22
4.1.7 Aandachtspunt: Vooruitgang geboekt bij verantwoording en controle specifieke uitkeringen (SiSa)	22
4.1.8 Aandachtspunt: Controle kwaliteit gegevens GBA nog niet voldoende	25
4.1.9 Aandachtspunt: Testen financieel administratief systeem nog onvoldoende vastgelegd	28
4.1.10 Aandachtspunt: Regels voor het verstrekken van eerste klas abonnementen te royaal toegepast	29
4.2 Oordeel informatie over de bedrijfsvoering: deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan verslaggevingsvoorschriften	30
4.3 Historisch verloop onvolkomenheden BZK	31

4.4 Onvolkomenheden in relatie tot beheerdomeinen BZK	31
5 Financiële informatie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	34
5.1 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie: 2 fouten	34
5.1.1 Fout in totaal van de verplichtingen	34
5.1.2 Fout in totaal van de uitgaven, ontvangsten en van derden verkregen baten	34
5.1.3 Aandachtspunt: Wet normering topinkomens	35
5.2 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie: geen fouten en onzekerheden	35
5.3 Oordeel Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau: 1 fout	35
5.3.1 Fout in de verplichtingen op artikel 11 Centraal apparaat	35
5.4 Onvolkomenheden in relatie tot artikelen	36
6 Alle financiële gegevens	38
6.1 Alle begrotingsartikelen	38
6.2 Baten-lastendiensten	51
6.3 Saldibalans	53
6.4 Afgerekende voorschotten	58

1 Doorontwikkeling digitale overheid vergt meer acties bij DigiD en GBA

1

De minister van BZK heeft in 2013 niet voldoende acties ondernomen om de digitale informatievoorzieningen op orde te krijgen, wat van belang is voor de publieke dienstverlening. Onder de minister van BZK ressorteren twee belangrijke digitale diensten, namelijk DigiD en de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA).

De minister heeft onvoldoende zicht op het effect van het niet naleven van beveiligingsnormen bij DigiD. Evenmin heeft de minister volledig zicht op de kwaliteit van de GBA gegevens, wat onder meer van belang is voor de uitkering van toeslagen.

Meer aandacht nodig voor naleven beveiligingsnormen DigiD

Net als in 2012 constateren we dat een groot aantal van de overheidsinstellingen die DigiD gebruiken in 2013 niet voldoen aan de normen die de minister van BZK heeft vastgesteld. Deze normen gelden voor de beveiliging van webpagina's en de koppelingen tussen systemen. Ook de DigiD voorziening zelf voldoet niet op alle punten aan de beveiligingsnormen. Ook constateren we dat de minister de overheidsinstellingen, die DigiD gebruiken, niet voldoende heeft gewezen op het feit dat zij DigiD gebruiken voor processen waarvoor een hoger betrouwbaarheidsniveau noodzakelijk is.

Controle kwaliteit gegevens GBA nog niet voldoende

De juistheid van de gegevens in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA, vanaf 2014 de Basisregistratie Personen) is van essentieel belang voor de juiste toekenning van tal van overheidsvoorzieningen, zoals [toeslagen](#), uitkeringen en heffingskortingen.

De minister van BZK is verantwoordelijk voor een goed functionerend stelsel voor de GBA. Dat neemt niet weg dat ook gemeenten en andere overheidsinstellingen, die de GBA gegevens gebruiken, een belangrijke rol hebben bij het borgen van de kwaliteit van de gegevens. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de goede registratie en controle van GBA gegevens.

De minister heeft nadere regels opgesteld voor het borgen van de kwaliteit van de GBA gegevens. In de handreikingen en circulaire is echter niet voldoende ingegaan op het gewenste niveau van inspanningen door gemeenten voor de toets op de inhoudelijke kwaliteit van de GBA.

2

De minister moet toezicht houden op het beheer van de GBA. Wat betreft de inhoud van de gegevens geldt dat gemeenten, in goede samenwerking en overleg met de minister van BZK en de overheidsinstellingen die de GBA gebruiken, er voor zorgen dat de administratie actueel, juist en volledig is.

Tot op heden heeft de minister van BZK niet uitgewerkt welk kwaliteitsniveau de gemeenten moeten leveren bij het controleren van gegevens. We vinden het van belang dat de minister de overheidsinstellingen die gebruik maken van GBA en de gemeenten wijst op de wettelijke verplichting voor het terug melden bij (gerede) twijfel over de juistheid van een inschrijving.

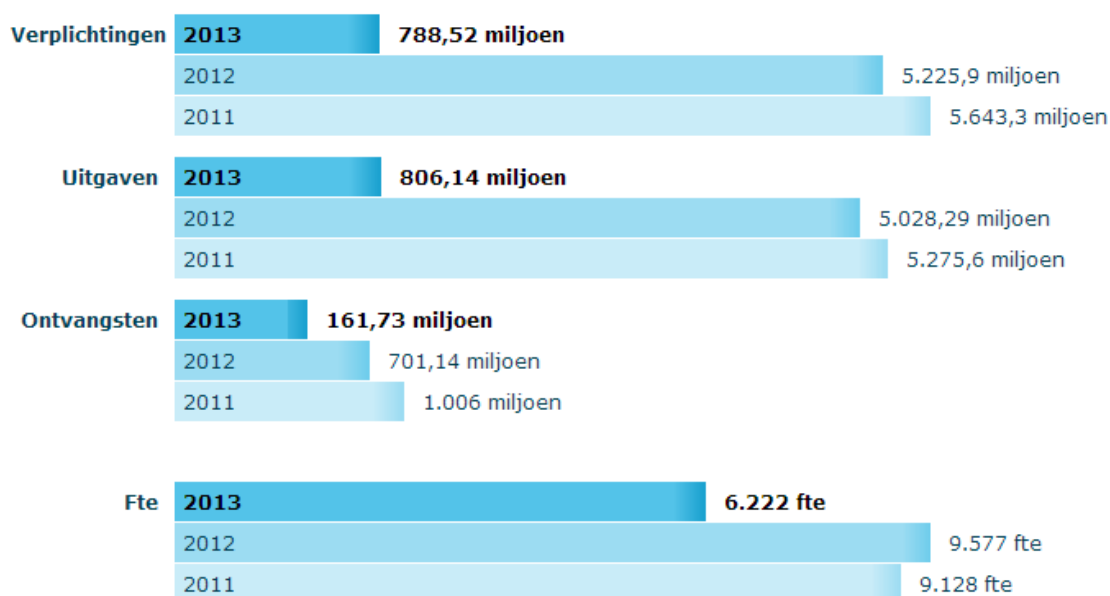
[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://lees.de.volledige.reactie.op.verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

2 Kengetallen en ontwikkelingen van het Ministerie van BZK

3

2.1 Ministerie van BZK in cijfers

* Bedragen in miljoen euro.

Voor het verantwoordingsjaar 2013 zijn de artikelen van het begrotingshoofdstuk VII 2012 (BZK) via de eerste suppletoire begroting verdeeld over twee aparte begrotingen. Eén voor BZK (VII) en één voor WenR (XVIII). Het aantal fte's in 2013 is inclusief WenR. De daling in het aantal fte's bij het Ministerie van BZK in 2013 wordt veroorzaakt door de overgang van de Immigratie- en Naturalisatiedienst naar het Ministerie van VenJ.

2.2 Ontwikkelingen

Met de komst van het kabinet-Rutte/Asscher is er naast een minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ook een minister voor

Wonen en Rijksdienst (WenR) benoemd. De minister voor WenR maakt voor de bedrijfsvoering gebruik van het Ministerie van BZK.

4

Decentralisaties

Met ingang van 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, de zorg voor chronisch zieken en gehandicapten en krijgen zij meer verantwoordelijkheden met betrekking tot de arbeidsparticipatie. Op verzoek van de Tweede Kamer besteden wij dit jaar in ons verantwoordingsonderzoek aandacht aan de decentralisaties, die naast dit ministerie ook spelen bij de Ministeries van SZW, VWS en VenJ. De ministers van deze ministeries zijn allen voor een deel van het stelsel aanspreekbaar voor het wettelijk vastgestelde beleid. De minister van BZK coördineert de onderlinge samenhang tussen deze beleidsvelden vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen tussen de bestuurslagen **<link toevoegen rijksbreed, onderdeel decentralisaties>**.

De bedoeling is dat de minister van BZK zorgt dat de financiële middelen, die bij de nieuwe gemeentelijke taken en bevoegdheden horen, via het zogenoemde 'sociaal deelfonds' in het Gemeentefonds, worden overgeheveld naar de gemeenten **<link toevoegen paragraaf 3.1>**.

Wet normering Topinkomens

Met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van 2013 zijn de wettelijke voorschriften rondom topinkomens aangescherpt. De WNT geldt voor alle instellingen in de (semi) publieke sector en geeft onder meer voorschriften voor bezoldigingen van topfunctionarissen en de verantwoording hierover.

Financieel beheer

Het Ministerie van BZK heeft plannen ontwikkeld voor het verbeteren van het financieel beheer. De regiegroep financieel beheer onder leiding van de Secretaris-Generaal (SG) zorgt voor de bewaking van de voortgang.

Verantwoordelijkheid

Net als over 2011 en 2012 constateren wij in 2013 dat de minister van BZK op veel gebieden taken heeft waarbij hij kaders stelt die relevant en bepalend zijn voor de uitvoering van taken door andere partijen, zoals collega-ministers, overheidsinstellingen, provincies en gemeenten. Vanuit deze verantwoordelijkheid is het ook van belang dat hij nagaat of deze partijen zich houden aan afspraken, hen aanspreekt als dat niet het geval is en ingrijpt als dat nodig is. In 2013 hebben wij de invulling van die verantwoordelijkheid van de minister van BZK onderzocht bij de volgende onderwerpen: DigiD, de Gemeentelijke Basisadministratie

(GBA), de verantwoording en controle van specifieke uitkeringen (SiSa),
decentralisaties en vertrouwensfuncties. Bij vertrouwensfuncties
constateren we dat de minister van BZK nadere acties heeft ondernomen
vanuit zijn verantwoordelijkheid. Desondanks zijn er nog altijd bij 3
ministeries vertrouwensfunctie ingevuld zonder 'verklaring van geen
bezwaar', [zie minder medewerkers zonder screening \(DEF\)](#), [niet alle
medewerkers vertrouwensfuncties VGB \(EZ\)](#) en [admininstratie rond
screening niet op orde \(VWS\)](#).

In ons [rijksbrede rapport](#), gaan we ook in op het onderdeel 'open data'.

Wijzigingen in de begrotingsindeling

De begrotingsindeling is in 2013 gewijzigd mede als gevolg van de
nieuwe begrotingspresentatie 'Verantwoord begroten' en het aantreden
van het kabinet Rutte-Asscher. Bovendien zijn enkele beleidsterreinen en
taken tussen ministeries verschoven. In de [conversietabel](#) ziet u waaruit
de wijzigingen van 2013 ten opzichte 2012 zijn op te maken.

Conversietabel begroting en jaarverslag 2012-2013 BZK

Begroting en jaarverslag BZK 2012		Begroting en jaarverslag BZK 2013		Toelichting op de conversie
Art. no	Omschrijving artikel	Art. no	Omschrijving artikel	
1	Beleidsartikelen	1	Beleidsartikelen	
2	Openbaar bestuur en democratie	1	Openbaar bestuur en democratie	
3	Algemene inlichtingen en Veiligheidsdienst	2	Algemene inlichtingen- en Veiligheidsdienst	Artikel is overgegaan naar begroting van WenR (artikel 1)
4	Woningmarkt		Woningmarkt	
5	Woonomgeving en bouw		Woonomgeving en bouw	Artikel is overgegaan naar de begroting van W&R (artikel 2)
6	Integratie en maatschappelijke Samenhang		Integratie en maatschappelijke Samenhang	Artikel is overgegaan naar SZW
7	Dienstverlenende en innovatieve overheid	6	Dienstverlenende en innovatieve overheid	
8	Arbeidszaken overheid	7	Arbeidszaken overheid	
9	Kwaliteit Rijksdienst		Kwaliteit Rijksdienst	Artikel is overgegaan naar de begroting van W&R (artikel 3)
10	Uitvoering Rijkshuisvesting		Uitvoering Rijkshuisvesting	Artikel is overgegaan naar de begroting van W&R (artikel 4)
11	Vreemdelingen		Vreemdelingen	Artikel is overgegaan naar de begroting van Y&J.
12	Niet-Beleidsartikelen		Niet-Beleidsartikelen	
13	Centraal apparaat	11	Centraal apparaat	
14	Algemeen	12	Algemeen	
	Nominaal en onvoorzien	13	Nominaal en onvoorzien	
	VUT-fonds	14	VUT-fonds	

3 **Beleidsinformatie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**

7

3.1 **Decentralisaties jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie**

Met ingang van 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, de zorg voor chronisch zieken en gehandicapten en krijgen zij meer verantwoordelijkheden met betrekking tot de arbeidsparticipatie. Op verzoek van de Tweede Kamer besteden wij dit jaar in ons verantwoordingsonderzoek aandacht aan de decentralisaties, die naast dit ministerie ook spelen bij de Ministeries van SZW, VWS en VenJ. De ministers van deze ministeries zijn allen voor een deel van het stelsel aanspreekbaar voor het wettelijk vastgestelde beleid. De minister van BZK coördineert de onderlinge samenhang tussen deze beleidsvelden vanuit zijn [verantwoordelijkheid voor het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen tussen de bestuurslagen](#)

Informatie over decentralisaties aan de Tweede Kamer

De minister van BZK ging in zijn [Decentralisatiebrief](#) van 19 februari 2013 in op de decentralisaties. Hij merkte op dat de gemeenten congruente samenwerkingsverbanden moeten aangaan. Ook de keuze van het kabinet om de huidige budgetten voor jeugdzorg, participatie en zorg te bundelen in een deelfonds werkte hij nader uit. De minister gaf aan dat het onderzoek naar de vormgeving van het deelfonds eind 2013 zou zijn afgerond. Verder vermeldde hij dat de monitoring van ontwikkelingen in het sociale domein later zou worden geregeld. Op deze brief hebben wij op 15 mei 2013 [gereageerd](#). Wij wezen onder meer op de relatie tussen wetgeving, uitkeringsvorm en bestuurlijke vormgeving ten behoeve van een consistente vormgeving van sturing en verantwoording. Wij adviseerden de minister om in samenspraak met de vakministers te zorgen dat de wettelijke kaders in overeenstemming zijn met het door het kabinet beoogde financiële stelsel. Wij merkten op dat de integrale samenhang op lokaal niveau niet moest worden gehinderd door het vasthouden aan de schotten op rijksniveau. Voorts gaven wij

aan dat vooraf in kaart moest worden gebracht welk informatie-arrangement passend is bij zowel de verantwoordingsplicht op lokaal niveau als op rijksniveau.

8

Informatievoorziening over resultaten decentralisaties nog niet geregeld

In de [Bestuursafspraken 2011-2015](#) heeft het kabinet aangegeven dat het Rijk terughoudend zal zijn bij het uitvragen van informatie bij gemeenten: alleen die informatie die strikt noodzakelijk is om de verantwoordelijkheid afgeleid van rijkstaken waar te maken. Hierbij zal zo veel mogelijk worden aangesloten bij reeds bestaande informatiebronnen.

In onze [begrotingsbrief](#) van 25 november 2013 merkten we op dat de minister nog niet gezorgd had voor een duidelijke verdeling van taken en bevoegdheden met adequate (informatie)arrangementen voor monitoring en verantwoording. In dit verband pleitten wij zoveel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheden van open data.

Wij constateren dat de minister van BZK er als regisseur nog niet voor heeft gezorgd dat de informatievoorziening nodig voor dit inzicht gewaarborgd is. De minister van BZK en de staatssecretarissen van SZW en VWS zijn in 2013 aan de slag gegaan met het inrichten van hun informatievoorziening. Een belangrijk onderdeel hiervan is het ontwikkelen van monitors. Deze monitors richten zich op de afzonderlijke wetten (Wet op de jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en Participatiewet) of doelgroepen die vanuit bestaande regelingen naar gemeenten moeten overgaan. Er is geen sprake van een gezamenlijke aanpak door de ministeries.

Naast deze afzonderlijke monitors op de onderscheiden beleidsterreinen ontwikkelt de minister van BZK een overkoepelende monitor. Ook ontwerpt BZK een bestuurlijke monitor, gerelateerd aan de verantwoordelijkheid van de minister van BZK voor een goed functionerend openbaar bestuur.

Toezicht op bestedingsvoorwaarde sociaal deelfonds nodig

De vormgeving van het sociaal deelfonds was in 2013 nog niet afgerond. De minister van BZK heeft de contouren van het deelfonds geschetst in een brief van 9 oktober 2013. In de brief staat dat middelen voor de decentralisaties in het sociale domein in de eerste drie jaren geïntegreerd beschikbaar gesteld worden via één deelfonds sociaal domein in het Gemeentefonds. Deze middelen kunnen in de eerste drie jaar alleen vrij worden besteed aan taken binnen het sociale domein. Herschikking naar andere beleidsdoelen door de gemeenten is niet toegestaan. Dit betekent automatisch dat de minister van BZK zal moeten toezien op de naleving

van de bestedingsvoorwaarde en daarover de Staten-Generaal moet kunnen informeren.

9

Acties voor het versterken van de democratische controle

In onze brief aan de minister van BZK over zijn [Decentralisatiebrief](#) hebben we gepleit voor het goed regelen van 'checks and balances' op lokaal niveau, voordat de decentralisaties hun beslag krijgen. Gelet op het belang van een goede democratische controle wezen wij op de beperkte bevoegdheden van de lokale rekenkamers en rekenkamercommissies voor onderzoek bij samenwerkingsverbanden en deelnemingen. Ook de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) wees in een brief van 8 november 2013 .

De minister van BZK heeft de Tweede Kamer in 2013 twee wetswijzigingen toegezegd ter verruiming van de bevoegdheden van de lokale rekenkamer(commis)sie)s. Hij heeft inmiddels de [Gemeentewet en de Provinciewet gewijzigd](#), zodat ook rekenkamercommissies bevoegdheden krijgen om inlichtingen in te winnen en onderzoek in te stellen bij samenwerkingsverbanden. Ook heeft hij in deze wetten de bevoegdheden van lokale rekenkamers en rekenkamercommissies bij deelnemingen uitgebreid en daarbij het gezamenlijk belang van de deelnemende gemeenten als uitgangspunt genomen. [Deze wijziging](#) is op 20 maart 2014 aangenomen door de Tweede Kamer.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij zijn van mening dat de komende decentralisaties een unieke kans bieden om de informatievoorziening hierover op een slimme en slanke manier in te richten. Slim in de zin van gebruik makend van moderne technieken, waardoor data te koppelen en te integreren zijn 'op de kaart'. Slank in de zin van alleen die informatie te kiezen die ook echt nodig is om te kunnen sturen. We herhalen hierbij onze eerdere oproep dat het kabinet echt moet durven decentraliseren en durven los te laten. 'Je gaat erover of niet' is het terechte motto van de Decentralisatiebrief van de minister van BZK. We bevelen het kabinet en specifiek de minister van BZK in zijn rol als regisseur - dan ook aan de eigen informatievoorziening aan te laten sluiten bij de informatie die gemeenten verzamelen om vast te stellen of kwetsbare mensen er beter aan toe zijn. Verder zou het kabinet bij het verzamelen, analyseren en toegankelijk maken van informatie gebruik moeten maken van moderne techniek. Moderne techniek zorgt voor het koppelen van actuele informatie 'op de kaart' met als resultaat een beter inzicht in de effecten en resultaten van het beleid en daarvan afgeleide interventies. Een aantal gemeenten heeft hiervoor al platforms ontwikkeld, die zich in de

praktijk bewezen hebben. Het ontsluiten van informatie via een open data platform maakt het mogelijk dat burgers zelf kunnen vaststellen hoe hun gemeente het doet. Daarnaast bevordert een open data platform het leren over wat wel en niet werkt. Zie ons [Trendrapport Open data](#). Verder bevelen wij de minister aan duidelijk te maken hoe hij toezicht op de naleving van de bestedingsvoorwaarde van het sociaal deelfonds wil gaan uitoefenen.

10

Reactie van de minister

De minister heeft naar aanleiding van ons [rijksbrede rapport](#) een reactie opgesteld. Voor deze reactie alsmede ons nawoord wordt verwezen naar dit onderdeel.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://Lees%20de%20volledige%20reactie%20op%20verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

3.2 Totstandkoming beleidsinformatie: Beleidsinformatie is deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften

Wij zijn van oordeel dat de [onderzochte beleidsinformatie](#) in het jaar 2013 deugdelijk tot stand is gekomen en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

Onderzochte beleidsinformatie

Wij hebben de volgende beleidsinformatie onderzocht:

- aantal onvervulde vacatures in de sectoren Rijk, Provincies, Gemeenten, Rechterlijke Macht, Waterschappen, Onderwijs, Politie en Defensie (artikel 7 arbeidszaken overheid);
- bevorderen van aantrekkelijk werkgeverschap: aandeel werknemers, dat tevreden is met de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden (artikel 7 arbeidszaken overheid).

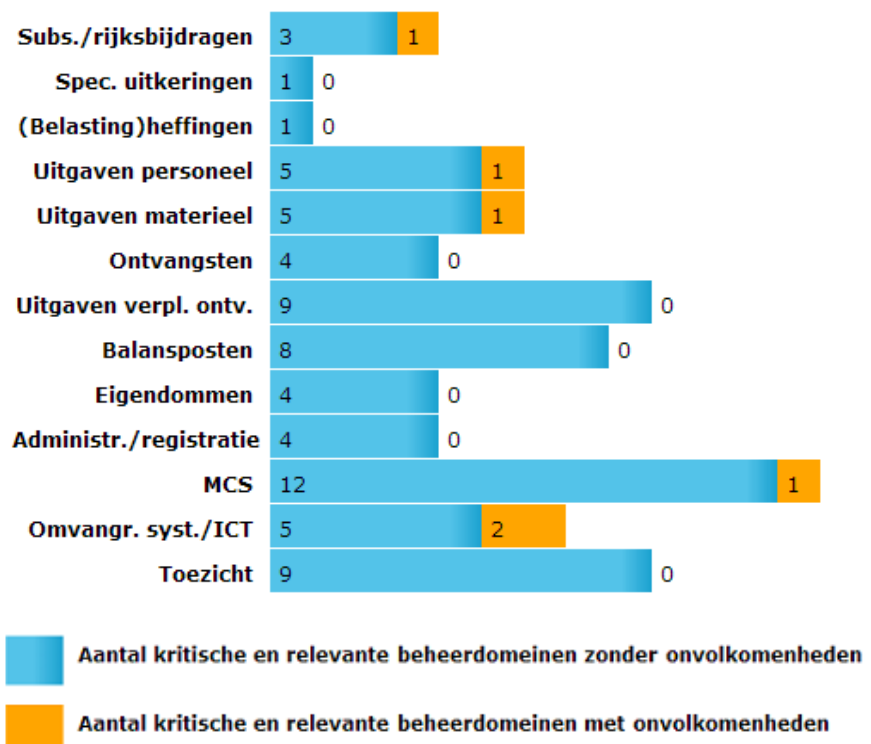
4 Bedrijfsvoering Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

11

4.1 Oordeel bedrijfsvoering: 6 onvolkomenheden

Wij zijn van oordeel dat de onderzochte onderdelen van de bedrijfsvoering van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voldoen aan de in de [CW 2001](#) gestelde eisen, met uitzondering van 6 onvolkomenheden.

In 2012 constateerden we 10 onvolkomenheden, zie [historisch verloop onvolkomenheden BZK](#) en [historisch verloop onvolkomenheden WenR](#). De onvolkomenheden in 2013 hebben betrekking op 6 van de 76 relevante en kritische beheerdomeinen, zie onderstaande figuur. Voor meer informatie zie [onvolkomenheden in relatie tot beheerdomeinen](#).

4.1.1 Onvolkomenheid: Meer aandacht nodig voor naleven beveiligingsnormen DigiD

12

Net als in 2012 constateren we dat een groot deel van de overheidsinstellingen die DigiD gebruiken in 2013 niet voldoen aan de normen die de minister van BZK heeft vastgesteld. Deze ICT-beveiligingsnormen gelden voor de webpagina's en de systemen die gekoppeld zijn met DigiD. Ook de DigiD-omgeving zelf voldoet niet op alle punten aan de beveiligingsnormen. Ook constateren we dat de minister de overheidsinstellingen, die DigiD gebruiken, er niet voldoende op heeft gewezen dat zij DigiD gebruiken voor processen waarvoor een hoger betrouwbaarheidsniveau noodzakelijk is.

DigiD

DigiD is de voorziening waarmee burgers zich digitaal kunnen identificeren om zaken te doen met de overheid over bijvoorbeeld belastingen, onderwijs en toeslagen. DigiD wordt onder andere gebruikt door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), de Belastingdienst en gemeenten. De minister van BZK is verantwoordelijk voor de kwaliteit en beschikbaarheid van de infrastructuur van de digitale overheidsdienstverlening.

Webomgevingen van overheidsinstellingen zijn kwetsbaar

Uit de tot nu toe bekende resultaten van de assessments in 2013 blijkt dat de webomgevingen van een groot deel van de overheidsinstellingen die DigiD gebruiken nog niet volledig weerbaar zijn tegen cyberaanvallen. Dit kan gevolgen hebben voor de gehele DigiD-keten. Bij de DigiD aangesloten partijen (ongeveer 400) wordt de ICT-beveiliging, voor zover dit betrekking heeft op de koppeling met DigiD, door externe auditors onderzocht.

We stellen vast dat de minister van BZK in 2013 maatregelen heeft genomen om tot een beheerste en uniforme afhandeling van de DigiD-assessments te komen. Zo is een projectorganisatie gevormd en is verder capaciteit beschikbaar gesteld voor de analyse van deze assessments.

Desondanks zijn niet alle opgeleverde rapportages tijdig afgehandeld, waardoor verbeteringen later worden ingezet dan gewenst. Bovendien is op dit moment nog niet duidelijk welke stappen de minister van BZK zal ondernemen wanneer afnemers blijvend niet voldoen aan de gestelde normen. De minister kan er dan voor kiezen om afnemers af te sluiten of de dienstverlening op te schorten. Het valt ons op dat het ministerie nog niet duidelijk heeft gemaakt of en wanneer dit in dergelijke gevallen zal

plaatsvinden. De minister geeft wel aan dat bij het besluit om afnemers af te sluiten rekening zal worden gehouden met onder andere proportionaliteit en maatschappelijk belang.

13

Uit de in 2013 uitgevoerde ICT beveiligingsassessments blijkt dat bij minimaal 21 DigiD-aansluitingen belangrijke beveiligingsmaatregelen ontbreken. Daarnaast blijkt dat niet meer dan 25% van de DigiD aansluitingen volledig voldoet aan de beveiligingsnormen.

DigiD-omgeving onvoldoende beveiligd

De DigiD-omgeving, die het Ministerie van BZK beheert, voldoet over 2013 niet aan een deel van de normen van het Nationaal Cyber Security Centrum voor de beveiliging van webapplicaties. Het Ministerie van BZK heeft besloten om maatregelen te nemen om een aantal van deze tekortkomingen in 2014 op te lossen.

Verder is niet duidelijk op welke wijze de betrouwbaarheidseisen en beveiligingsmaatregelen voor onderdelen van de DigiD-omgeving tot stand zijn gekomen.

Overheidsinstellingen zijn niet voldoende geweest op ontoereikend betrouwbaarheidsniveau

De minister van BZK is ervan op de hoogte dat sommige afnemers DigiD gebruiken voor processen waarvoor een hoger betrouwbaarheidsniveau nodig is. Het Ministerie van BZK wijst de betreffende overheidsinstelling hier echter niet op. Zij is namelijk van mening dat het betrouwbaarheidsniveau de verantwoordelijkheid van de betreffende afnemer is.

Gezien de verantwoordelijkheid van de minister van BZK voor digitale overheidsdienstverlening verwachten wij dat het ministerie afnemers concreter informeert over de betrouwbaarheidsniveaus van DigiD en afnemers er nadrukkelijker op wijst wanneer zij DigiD gebruiken voor processen waarvoor een hoger betrouwbaarheidsniveau noodzakelijk is.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister aan vervolgacties te treffen indien overheidsinstellingen die DigiD gebruiken structureel niet voldoen aan de beveiligingsnormen. Verder bevelen wij de minister aan de beveiligingsrisico's bij de DigiD omgeving weg te nemen. Tot slot bevelen wij de minister aan om afnemers concreter te informeren over de betrouwbaarheidsniveaus van DigiD en overheidsinstellingen er nadrukkelijker op te wijzen indien zij DigiD gebruiken voor processen waarvoor een hoger betrouwbaarheidsniveau noodzakelijk is.

Reactie van de minister

14

De minister geeft aan dat hij acties heeft voorbereid zodat de DigiD-omgeving op korte termijn volledig zal voldoen aan de normen van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) voor de beveiliging van webapplicaties. Verder geeft de minister aan dat er mitigerende maatregelen zijn genomen zodat er geen sprake is van een acuut beveiligingsrisico.

De minister zegt toe dat hij overheidsorganisaties die structureel niet volledig voldoen aan de beveiligingsnormen op bestuurlijk niveau zal aanspreken. De minister zal specifiek toezien dat de grootgebruikers van DigiD een significante verbetering laten zien ten opzichte van de assessmentresultaten van 2012. Bij het treffen van maatregelen weegt de minister de proportionaliteit en het maatschappelijk belang van de voorzetting van de dienstverlening mee.

Voor de overige afnemers meldt de minister dat deze in 2013 voor het eerst een assessmentrapport hebben ingeleverd. De minister zal monitoren hoe zich dit bij de volgende assessmenttrondes ontwikkelt. Verder geeft de minister aan dat hij bij een ernstig en acuut beveiligingsrisico de dienstverlening zal opschorten.

De minister zegt toe dat hij de afnemers concreter zal informeren door alle afnemers te wijzen op het betrouwbaarheidsniveau per soort dienstverlening, zoals opgenomen in de handreiking betrouwbaarheidsniveaus van het [Forum Standaardisatie](#). De minister stelt dat hij de keuzes en risico's van de afnemers niet integraal kan beoordelen en evenmin een toezichtsfunctie heeft.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://Lees%20de%20volledige%20reactie%20op%20verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij zullen de inspanning van de minister om op korte termijn ervoor zorg te dragen dat de DigiD-omgeving voldoet aan de normen van het NCSC met belangstelling volgen. Dit betreft ook zijn maatregelen die moeten leiden tot een voldoende informatiebeveiliging bij afnemers van DigiD. Gezien de verantwoordelijkheid van de minister van BZK voor digitale overheidsdienstverlening verwachten wij dat de minister aanvullende maatregelen neemt om de beveiliging van de gehele keten op orde te krijgen en actief toeziet op het beveiligingsniveau van overheidsinstellingen die DigiD gebruiken en adequate maatregelen treft bij het niet naleven van beveiligingsnormen. De minister dient ons inziens in ieder geval:

- alle relevante betrouwbaarheidsaspecten, zoals de normen van de handreiking Forum Standaardisatie, op te laten nemen in de DigiD assessments;

- toe te zien op de resultaten en risico's van de DigiD- assessments en hierbij een stappenplan op te stellen indien afnemers structureel niet voldoen aan de ICT-beveiligingsassessments.

15

4.1.2 Onvolkomenheid: Subsidies nog onvoldoende gecontroleerd

Wij constateren dat de belangrijkste tekortkomingen in het subsidiebeheer die wij in 2012 signaleerden, nog steeds aanwezig zijn. Hierdoor loopt het ministerie het risico dat het onvoldoende zekerheid heeft dat subsidies rechtmatig en doelmatig zijn besteed. Wel zijn in 2013 maatregelen genomen om het beheer te verbeteren. Zo zijn de procesbeschrijvingen geactualiseerd en zijn er functionarissen aangesteld per beleidsdirectie die de aanlevering van boekingen moeten controleren, de zogenoemde Financieel en Inkoop Verantwoordelijken. Het ministerie heeft deze verbetermaatregelen echter nog niet volledig geïmplementeerd in 2013. Er wordt bijvoorbeeld nog niet volledig gewerkt conform de nieuwe procesbeschrijvingen. De verbetermaatregelen hebben daardoor in 2013 nog niet tot voldoende resultaten geleid.

Beoordeling en controle op subsidies onvoldoende

Wij hebben bij diverse subsidies, voor een totaalbedrag van circa 4,2 miljoen euro, niet kunnen vaststellen of de subsidies volgens de regels zijn verleend en/of vastgesteld. In deze gevallen is niet voldoende duidelijk of het ministerie heeft gecontroleerd of de subsidies zijn besteed aan de gestelde doelen en activiteiten, dan wel zijn besteed conform de gestelde voorwaarden uit de toekenningsbeschikking en/of de subsidieregeling.

Beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) onvoldoende

Het ministerie heeft in 2013, evenals in 2012, geen vastgelegd beleid om te kunnen bepalen welke maatregelen nodig zijn om het M&O gebruik van subsidies te voorkomen. Belangrijke maatregelen ter voorkoming van M&O gebruik van subsidies ontbreken. Zo troffen wij geen risicoanalyses aan bij de subsidieregelingen. Daarnaast constateren we dat, in die gevallen waarin de verantwoording over de subsidie is voorzien van een accountantscontrole, het Ministerie van BZK geen beleid heeft vastgelegd voor het uitvoeren van reviews op de kwaliteit van de accountantscontrole.

Aanwijzingen voor subsidieverstrekking nog niet volledig verwerkt

16

Vorig jaar heeft de minister van BZK toegezegd het Uniform Subsidiekader te betrekken bij de implementatie van de Kaderwet overige BZK-subsidies en het Kaderbesluit BZK subsidies, die beide per 1 juli 2013 van kracht zijn geworden ([zie ook onze aanbevelingen bij Rijksbreed](#)). Het M&O-beleid en het uitvoeren van een risicoanalyse zouden onderdeel uitmaken van de implementatie van de wet en het besluit. Deze toezegging is niet nagekomen. Zo is niet bij elke subsidieregeling een risicoanalyse uitgevoerd. Ook is in de afgegeven subsidiebeschikkingen niet altijd opgenomen dat de subsidieontvanger verplicht is te melden wanneer de afgesproken activiteiten niet of niet tijdig kunnen worden uitgevoerd.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van BZK aan erop toe te zien dat de toekenning en vaststelling van subsidies voldoende wordt onderbouwd en vastgelegd. Verder bevelen wij de minister aan in het beleid ter voorkoming van het misbruik en oneigenlijk gebruik specifieke aandacht te geven aan risicoanalyse, controle, review en eventueel op te leggen sancties.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat er al in 2013 maatregelen zijn getroffen om het subsidiebeheer te verbeteren. Zo zijn procesbeschrijvingen geactualiseerd en zijn er Financieel en Inkoop Verantwoordelijken aangesteld per beleidsdirectie. In 2014 zal volgens de minister de nadruk liggen op het verbeteren van het kennisniveau van medewerkers, onder meer door het aanbieden van workshops subsidies.

De minister geeft aan dat het beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid) momenteel wordt opgesteld en dat hij verwacht dat dit traject voor de zomer is afgerond.

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://Lees%20de%20volledige%20reactie%20op%20verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij zullen de inspanning van de minister met belangstelling volgen.

4.1.3 Onvolkomenheid: Verbeteracties financiële functie in 2013 nog niet voldoende geïmplementeerd

De opzet van het financieel beheer is in 2013 verbeterd, maar heeft nog niet tot de beoogde resultaten geleid. De minister van BZK heeft in 2013 maatregelen getroffen voor het verbeteren van de financiële functie op

het departement. Zo zijn er betere en toegankelijke procesbeschrijvingen opgesteld en is er meer aandacht voor het voorkomen of het in een vroeg stadium corrigeren van fouten. Een aantal van deze maatregelen is echter nog niet volledig geïmplementeerd, waardoor de beoogde resultaten van de verbeteracties in 2013 nog niet zijn gerealiseerd. 17

Implementatie verbetermaatregelen nog niet volledig

In 2013 is veel in gang gezet om het financieel beheer bij het Ministerie van BZK te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in betere en toegankelijke procesbeschrijvingen, een andere organisatie van de werkzaamheden en aandacht voor het voorkomen of het in een vroeg stadium corrigeren van fouten. Een aantal van deze maatregelen is echter nog niet volledig geïmplementeerd. Er wordt bijvoorbeeld nog niet volledig gewerkt conform de nieuwe procesbeschrijvingen en werkinstructies. De verbeterde opzet van het financieel beheer heeft daardoor in 2013 nog niet tot de beoogde resultaten geleid. Zo bleken de totstandkoming en de kwaliteit van de tussentijdse afsluiting per 30 september 2013 nog niet op het gewenste niveau te liggen. Ook de definitieve afsluiting van de verantwoording over begrotingshoofdstuk VII werd later dan gepland afgerond en er waren relatief veel correctieboekingen nodig.

Financiële functie en de 'three lines of defence'

Wij constateren dat de implementatie van diverse maatregelen eind 2013 veel inspanning heeft gevraagd en dat nog niet alle tekortkomingen zijn weggenomen. Zo was het beheer van voorschotten en verplichtingen in 2013 nog niet op orde, zoals bij de directie [Koninkrijksrelaties](#). Bij het versterken van de financiële functie merken wij op dat de versterking vooral moet worden gezocht in de kwaliteit van de aanlevering van gegevens en het registeren in de financiële administratie bij zowel de beleidsdirecties als bij de directie FEZ. Hierbij refereren we aan het model van de 'three lines of defence' voor de beheersing van processen:

1. waarborgen binnen de processen/ beleidsdirectie (procesbeschrijvingen, werkinstructies, functiescheiding etc.);
2. interne controle (onder andere de controles van de directie FEZ);
3. interne audit (ADR).

Indien de aanlevering en de primaire registratie (eerste lijn) goed verlopen, zijn minder correcties nodig op basis van de werkzaamheden/ analyse van FEZ (tweede lijn) en op basis van de controlewerkzaamheden van de ADR (derde lijn). Bij de totstandkoming van het jaarverslag en de jaarrekening over 2013 is echter gebleken dat in de eerste en tweede lijn nog verbeteringen noodzakelijk waren en heeft de ADR relatief veel aanvullende werkzaamheden moeten

verrichten om tot een goed jaarverslag te kunnen komen.

18

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

De minister van BZK zal ook in 2014 nadrukkelijk aandacht moeten besteden aan de versterking van de financiële functie. Hierbij zal aandacht nodig zijn voor:

- verbetering van het financieel beheer bij de beleidsdirecties;
- het kennisniveau van medewerkers, zoals financiële kennis;
- duidelijke vervolgstappen en een realistisch tijdpad;
- tussentijdse evaluaties van bovengenoemde zaken.

Reactie van de minister

De minister stelt een plan van aanpak op voor het duurzaam verankeren van het financieel beheer in zijn ministerie, onder andere door meer aandacht te besteden aan het maken van duidelijke afspraken tussen onderdelen, het duidelijk benoemen van verantwoordelijkheden en het elkaar aanspreken op het niet nakomen van afspraken. De minister geeft verder aan dat de besprekingen in de ambtelijke regiegroep financieel beheer over de

voortgang in het oplossen van onvolkomenheden ook hieraan bijdragen.

De minister geeft aan dat in 2014 de financiële administratie wordt versterkt. Zo wordt scherper toegezien op interne en externe kwaliteitsbewaking bij de financiële administratie en wordt het verplichtingen- en voorschottenbeheer verbeterd. Ook wordt het eerder gestarte

opleidingstraject specifiek gemaakt voor de verschillende functies en rollen om het kennisniveau van alle betrokken medewerkers te versterken.

De minister geeft aan dat in 2014 twee tussentijdse afsluitingen van de financiële administratie plaatsvinden, namelijk één voor de zomer en één na de zomer. De minister geeft aan rond het zomerreces de Tweede Kamer te informeren over de voortgang van het verbetertraject financieel beheer.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij zullen de inspanning van de minister om het financieel beheer te verbeteren met belangstelling volgen. Het gaat in dit verband ook om zijn aandacht voor de onderlinge samenhang in het ministerie en het kennisniveau van medewerkers. Het op orde brengen is van belang voor de verschillende begrotingshoofdstukken, zoals Koninkrijksrelaties, WenR

en BZK. Wij vragen aandacht voor het opstellen van duidelijke vervolgstappen, een realistisch tijdpad en tussentijdse evaluaties.

19

4.1.4 Onvolkomenheid: Nadere voorschriften WNT te laat; WNT deels onuitvoerbaar

Met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van 2013 werden de wettelijke voorschriften rondom topinkomens aangescherpt. De WNT geldt voor alle instellingen in de (semi)publieke sector en geeft onder meer voorschriften van bezoldigingen van topfunctionarissen en de verantwoording hierover. Echter, pas eind februari 2014 zijn nadere voorschriften verschenen voor de normering van topinkomens in de (semi)publieke sector op grond van de nieuwe WNT. De nadere voorschriften zijn te laat verschenen voor een goede uitvoering van de WNT over 2013. Bovendien informeerde de minister van BZK de Tweede Kamer op een te laat moment over de definitief niet-uitvoerbare delen van de WNT. De niet-uitvoerbare delen hebben betrekking op personen die anders dan op grond van een dienstbetrekking, de zogenoemde interimmers, een functie vervullen als niet-topfunctionaris.

De jaarrekeningen in de publieke sector moeten daardoor (naar verwachting) worden voorzien van een melding en een toelichting op het niet volledig na (kunnen) leven van de WNT. Hiermee wordt de onzekerheid over de volledigheid van het overzicht van interimmers, die een functie vervullen als niet-topfunctionaris, gemeld en toegelicht in het jaarverslag.

Ook bij de rijksoverheid bleken de bepalingen over het opleveren van een overzicht van interimmers niet uitvoerbaar.

Nieuwe verantwoordingsplicht

Over het jaar 2013 is de WNT voor het eerst van toepassing. De wet geldt voor alle instellingen in de (semi) publieke sector en geeft onder meer voorschriften voor de maximale bezoldigingen van topfunctionarissen en de verantwoording hierover.

Uitvoerbaarheid regelgeving

Sinds medio 2013 hebben verschillende partijen, zoals de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) aangedrongen op meer duidelijkheid om de naleving van de WNT beter mogelijk te maken. Er moest meer duidelijkheid komen in de vorm van nadere voorschriften over de instellingen die onder de wet vallen en welke functies als topfuncties geclassificeerd moeten worden. Pas eind februari 2014 verschenen deze regels en informeerde de minister van BZK de Tweede

Kamer over de definitief niet-uitvoerbare delen van deze wetgeving, te weten de bepaling over interim functionarissen op niet-topfuncties.

20

Gevolgen voor veel overheids- en non-profit organisaties

Doordat de nadere voorschriften pas eind februari verschenen is het lastig, zo niet onmogelijk, voor instellingen om over het jaar 2013 de informatie omtrent topinkomens ordentelijk in de jaarverslagen te verwerken. Zo publiceerde de minister van BZK nog op 11 maart 2014 correcties op de toe te passen rekenregels voor bepaling van de bezoldigingsbedragen. Die correcties zijn weer van invloed op de vraag of bepaalde inkomens al dan niet in de jaarverslagen vermeld moeten worden.

Consequenties onuitvoerbaarheid regelgeving

De jaarrekeningen in de publieke sector moeten (naar verwachting) worden voorzien van een melding en een toelichting op het niet volledig na (kunnen) leven van de WNT. Hiermee wordt de onzekerheid over de volledigheid van de interimers, die een functie vervullen als niet-topfunctionaris, gemeld en toegelicht.

Ook bij de rijksoverheid bleken de bepalingen over het opleveren van een overzicht van interimers niet uitvoerbaar. Daarom zijn alle jaarverslagen en alle controleverklaringen bij de verschillende ministeries voorzien van paragrafen die het niet volledig naleven van de WNT melden en kort nader toelichten.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

We bevelen de minister van BZK aan het huidige traject te evalueren en na te gaan welke structurele oorzaken en tekortkomingen hebben geleid tot de late oplevering van de nadere voorschriften. Voorts is het voor het verantwoordingsjaar 2014 van belang dat tijdig wordt onderzocht waarom delen van de WNT niet uitvoerbaar zijn en hoe dit probleem kan worden opgelost.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat 'naar aanleiding van de ervaringen met de WNT sinds de invoering per 1 januari 2013 een tussenevaluatie is uitgevoerd om na te gaan welke problemen zich hebben voorgedaan bij de toepassing van de wet. Nadrukkelijk is onderzocht welke verplichtingen die de WNT stelt, veel vragen oproepen dan wel moeilijk of niet uitvoerbaar zijn. Op basis daarvan is inmiddels een integraal verbeterplan WNT opgesteld dat dit jaar onder strakke regie door BZK wordt uitgevoerd. De hoofddoelstelling van het verbeterplan is de uitvoerbaarheid met ingang van 1 januari 2015 sterk te verbeteren. De

betrokken instellingen en accountants worden adequaat toegerust om de op hen rustende verplichtingen uit te voeren, onder andere met heldere regelgeving, werkinstructies en controleprotocollen.'

21

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://Lees%20de%20volledige%20reactie%20op%20verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij onderschrijven het belang van de verbetering van de uitvoerbaarheid van de regelgeving. Hierbij is het tijdig treffen van maatregelen van belang. We zullen de inspanning van de minister met belangstelling volgen.

4.1.5 Onvolkomenheid: Interne beheersing inkoopbeheer kerndepartement nog niet op orde

Een verbeterplan om het inkoopbeheer op orde te brengen is in 2013 opgesteld, maar is nog niet volledig geïmplementeerd. Zo is het contractenregister, waarin de belangrijkste gegevens van overeenkomsten van het kerndepartement zijn opgenomen, nog niet volledig. Het kerndepartement heeft zo onvoldoende inzicht in de verplichtingen die het is aangegaan. Wij constateren dat circa 20% van de aangegane contracten niet in het contractenregister is opgenomen. Het departement heeft een procedure die het mogelijk maakt om in uitzonderingsgevallen geen Europese aanbestedingsprocedure te volgen. De hoogste ambtelijke leiding van het departement kan goedkeuring verlenen aan het afwijken van de inkoopprocedures. Van belang is dat nauwgezet wordt geregistreerd welke inkopen het betreft, wat de reden van de afwijking is en welk bedrag daarmee gemoeid is. Uit ons onderzoek blijkt dat niet in alle gevallen de reden van afwijking nauwkeurig genoeg is geregistreerd.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister aan om het contractenregister op orde brengen en een volledige registratie van het overzicht van afwijkingen van Europese aanbestedingsprocedures op te stellen.

Reactie van de minister

De minister zegt toe het contractenregister op orde te brengen. Zo zijn afspraken gemaakt met de Haagse Inkoop Samenwerking (HIS) en wordt waar nodig het inkoopproces verbeterd. Ook worden werkinstructies opgesteld en de interne controles verder ingericht.

De minister meldt verder dat ontbrekende informatie over het financieel belang van enkele opdrachten inmiddels in het centraal bijgehouden overzicht van afwijkingen van de Europese aanbestedingsprocedures is

aangevuld. Tevens zal de minister in 2014 extra aandacht geven aan de volledigheid van de registratie.

22

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

4.1.6 Onvolkomenheid: Actieve communicatie nodig bij informatiebeveiliging

In 2013 is het Ministerie van BZK op de goede weg met het actualiseren van het informatiebeveiligingsbeleid. Over 2012 constateerden wij nog dat het Ministerie van BZK weliswaar het informatiebeveiligingsbeleid had geactualiseerd, maar dat de uitvoering daarvan nog achterliep. Bovendien had het ministerie een achterstand in het opstellen van risicoanalyses en informatiebeveiligingsplannen per systeem. Eind 2013 zijn voor de meeste kritische systemen risicoanalyses en informatiebeveiligingsplannen opgesteld. Wel zijn er nog tekortkomingen. De beveiligingsrisico's worden echter niet voldoende onder de aandacht gebracht bij medewerkers. Verder worden de beveiligingsmaatregelen van informatiesystemen nog niet geëvalueerd.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister aan de mogelijke beveiligingsrisico's beter onder de aandacht te brengen van medewerkers en alert te zijn op de melding van beveiligingsincidenten. Verder bevelen wij de minister aan voor alle informatiesystemen de beveiligingsmaatregelen periodiek te evalueren.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat alle risicoanalyses en informatiebeveiligingsplannen zijn opgesteld dan wel geactualiseerd. Verder heeft de minister bij medewerkers de informatiebeveiliging nader onder de aandacht gebracht door voorlichting .

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://www.rekenkamer.nl)

4.1.7 Aandachtspunt: Vooruitgang geboekt bij verantwoording en controle specifieke uitkeringen (SiSa)

Gemeenten en provincies ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk voor de uitvoering van uiteenlopende taken, zoals de rampenbestrijding en het wegwerken van onderwijsachterstanden. De rijksoverheid verstrekke in 2013 12,7 miljard euro aan specifieke uitkeringen. De verantwoording en controle van specifieke uitkeringen vindt plaats volgens het principe van Single Information Single Audit (SiSa). Dat betekent dat gemeenten, via een bijlage bij hun jaarverslag, de door

externe accountants gecontroleerde SiSa-verantwoording ter beschikking stellen aan de rijksoverheid. 23

Over 2013 heeft de minister van BZK nadere acties ondernomen voor een verdere verbetering van het SiSa-systeem en heeft de Tweede Kamer hierover geïnformeerd in de [voortgangsrapportage SiSa](#). Zo is een interdepartementaal terugvorderingsbeleid opgesteld en is de single review 2013 per accountantskantoor georganiseerd.

Wel bleek dat het SiSa-systeem in eerste instantie in 2013 nog niet voldoende had gefunctioneerd wegens tekortkomingen in de accountantscontroles. Hierdoor waren herstelwerkzaamheden door het merendeel van de accountantskantoren nodig om zekerheid te verkrijgen over de rechtmatige besteding van specifieke uitkeringen.

Ook over 2011 en 2012 constateerden wij tekortkomingen, waardoor herstelwerkzaamheden nodig waren. Niet alle tekortkomingen konden echter voldoende worden weggenomen. Dit heeft geleid tot een onzekerheid in de afgerekende voorschotten in 2011 voor een [bedrag van 1,4 miljard euro](#) en in 2012 voor een [bedrag van 1,1 miljard euro](#).

Het valt ons op dat een aantal accountants in hun managementletters nog steeds meldt dat de [verantwoordingsprocessen van gemeenten](#) (belangrijke) tekortkomingen vertonen. Aandacht voor de goede inbedding van SiSa in de gemeentelijke bedrijfsvoering is daarom nodig. Dit wordt in 2014 door de minister van BZK verder opgepakt.

Doel SiSa-systeem

De minister van BZK is verantwoordelijk voor het stelsel van controle en verantwoording over specifieke uitkeringen. De controle van de specifieke uitkeringen verloopt volgens het principe van Single Information Single Audit (SiSa). Gemeenten en provincies leggen aan het Rijk verantwoording af over de besteding van alle specifieke uitkeringen in een afzonderlijke bijlage bij hun jaarrekening. Dit wordt aangeduid als 'Single information'. De accountants van gemeenten en provincies controleren als onderdeel van de jaarrekening ook deze bijlage. Dit wordt aangeduid als 'Single audit'.

Na herstelwerkzaamheden door accountantskantoren voldoende zekerheid over rechtmatige besteding

De in 2013 ondernomen acties van de minister van BZK hebben nog niet overal geleid tot een verbetering in de gemeentelijke accountantscontroles. Net als in 2011 en 2012 was sprake van tekortkomingen in de accountantscontroles. Voorbeelden zijn de controlewerkzaamheden voor de hernieuwde uitvraag van gegevens over 2010, de controlewerkzaamheden voor de zogenoemde 'nul-indicatoren' en de controlewerkzaamheden die verricht moeten worden om te kunnen

steunen op de werkzaamheden van andere accountants.

24

Het merendeel van de betrokken accountantskantoren heeft hierdoor herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Mede op basis hiervan is alsnog voldoende zekerheid verkregen over de rechtmatige besteding van de specifieke uitkeringen.

De minister van BZK heeft in de voortgangsrapportage SiSa aangekondigd verdere maatregelen en acties te ondernemen voor het verbeteren van het SiSa-systeem. Wij zullen deze punten blijven volgen.

Aandacht nodig voor inbedding SiSa in gemeentelijke bedrijfsvoering

Het valt ons op dat een aantal accountants in hun managementletters (nog steeds) meldt dat de verantwoordingsprocessen van gemeenten (belangrijke) tekortkomingen vertonen. De tekortkomingen in de gemeentelijke verantwoordingsprocessen worden ook benoemd in de rapportage over de inbedding van SiSa bij gemeenten. Deze rapportage is in opdracht van de minister van BZK door een extern bureau opgesteld. De minister van BZK heeft in de voortgangsrapportage SiSa toegezegd een goede inbedding van SiSa in de gemeentelijke bedrijfsvoering structureel te bevorderen en op de agenda te houden. Wij zullen dit blijven volgen.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister aan nader uit te werken op welke wijze de inbedding van SiSa in de gemeentelijke bedrijfsvoering onder de aandacht wordt gebracht bij gemeenten en hier ook concreet actie op te ondernemen.

Reactie van de minister

De minister constateert dat sinds 2012 het ingezette verbetertraject leidt tot een betere beheersing van het stelsel. De minister meldt dat de aanbeveling om concreet actie te ondernemen voor een betere inbedding van SiSa in de gemeenten goed aansluit bij de 'actie gemeenten die het departement op dit moment uitvoert en waarbij de belangrijkste ijkpunten voor een goede inbedding van SiSa in de financiële beheersorganisatie bij de gemeenten centraal staan. De enquête van een extern onderzoeksbureau bij de gemeenten is bijna afgerond en zal voor de zomer van 2014 worden besproken in de SiSa-klankbordgroep medeoverheden (25 gemeenten) en op de drie Regiodagen Gemeentefinanciën (180 gemeenten)'.
Op basis van het onderzoek en de gesprekken daarover zal de minister conclusies trekken over verder te nemen stappen. Daarbij zal hij ook de resultaten meenemen van een nadere analyse van SiSa die

binnenkort wordt uitgevoerd op basis van de accountantsrapporten bij de gemeentelijke jaarrekeningen over 2013.

25

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://Lees.de.volledige.reactie.op.verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

4.1.8 Aandachtspunt: Controle kwaliteit gegevens GBA nog niet voldoende

De juistheid van de gegevens in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA, vanaf 2014 de Basisregistratie Personen) is van essentieel belang voor de juiste toekenning van tal van overheidsvoorzieningen, zoals toeslagen, uitkeringen en heffingskortingen.

Volgens het eindrapport van het project [Adresonderzoek 'Samen leren'](#), april 2013> staat ongeveer 2,3 % van de personen die in Nederland wonen niet op het juiste adres ingeschreven.

De minister van BZK is verantwoordelijk voor een goed functionerend stelsel voor de GBA. Dat neemt niet weg dat ook gemeenten en andere overheidsinstellingen, die de GBA gegevens gebruiken, een belangrijke rol hebben bij het borgen van de kwaliteit van de gegevens. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de goede registratie en controle van GBA gegevens.

De minister heeft nadere regels opgesteld voor het borgen van de kwaliteit van de GBA gegevens. In de handreikingen en circulaire is echter niet voldoende ingegaan op het gewenste niveau van inspanningen door gemeenten voor de toets op de inhoudelijke kwaliteit van de GBA.

De minister moet toezicht houden op het beheer van de GBA. Wat betreft de inhoud van de gegevens geldt dat gemeenten, in goede samenwerking en overleg met de minister van BZK en de overheidsinstellingen die de GBA gebruiken, er voor zorgen dat de administratie actueel, juist en volledig is.

Tot op heden heeft de minister van BZK niet uitgewerkt welk kwaliteitsniveau de gemeenten moeten leveren bij het controleren van gegevens. We vinden het van belang dat de minister de overheidsinstellingen die gebruik maken van GBA en de gemeenten wijst op de wettelijke verplichting voor het terug melden bij (gerede) twijfel over de juistheid van een inschrijving.

Rol van de gemeenten

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de controle op het correct opnemen in de GBA van de gegevens van ingezetenen. Gemeenten zijn verplicht onderzoek te doen naar de inrichting, de werking en de beveiliging van hun GBA, alsmede naar de juistheid van de gegevensverwerking, voor zover het college van Burgemeester &

Wethouders (B&W) daarvoor verantwoordelijk is. Als een gemeentelijk onderdeel of een overheidsinstelling die gebruik maakt van GBA 'gerede twijfel' heeft over de juistheid van een inschrijving, dan moet dit gemeld worden aan het college van B&W. Deze terugmelding is belangrijk om de kwaliteit van de GBA-gegevens te kunnen verbeteren.

26

Kaders en richtlijnen

De minister van BZK heeft verschillende circulaire's opgesteld voor de uitvoering van de GBA, thans BRP (Basisregistratie Personen). Voorbeelden zijn de circulaire 'Wanneer terug melden van afwijkende gegevens aan de BRP', de circulaire 'Adresonderzoek door het College van B&W' en het 'Protocol adresonderzoek'. Uit onze analyse van de handreikingen en circulaire's komt naar voren dat niet voldoende aandacht is besteed aan het gewenste niveau van inspanningen die gemeenten moeten leveren voor de toets op de inhoudelijke kwaliteit van de GBA.

Adrescontroles

De minister van BZK heeft in 2013 de campagne 'Voorkom gedoe, kijk het na' gestart die bevordert dat burgers nagaan of hun GBA-gegevens kloppen. Verder is in 2013 in negentig gemeenten extra risicogericht adresonderzoek uitgevoerd. Hierbij is onder meer met de Belastingdienst samengewerkt en werd extra aandacht besteed aan bijzondere situaties zoals bijvoorbeeld overbewoning of inschrijving op een niet-woonadres. Uit onze analyse van de handreikingen en circulaire's komt naar voren dat niet voldoende aandacht is besteed aan het gewenste niveau van inspanningen die gemeenten moeten leveren voor de toets op de inhoudelijke kwaliteit van de GBA. Daardoor heeft de minister slechts beperkte mogelijkheden die borgen dat alle adrescontroles op hetzelfde kwaliteitsniveau worden uitgevoerd. Wel organiseert het Ministerie van BZK vier maal per jaar een gebruikersoverleg. Verder heeft het Ministerie van BZK de werkgroep kwaliteit GBA ingesteld. Vanuit deze gremia krijgt de minister informatie over de kwaliteit van het GBA en kan hij invloed uitoefenen.

De gemeenten hebben in december 2013 een vragenlijst van het Bureau Verkenningen en Onderzoek van het Directoraat Generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties van het Ministerie van BZK ontvangen, waarin onder meer is gevraagd hoe vaak ze te maken hebben met 'gerede twijfel' over opgegeven (adres-)gegevens of vermoedens van fraude aan het loket. Uit deze enquête komt naar voren dat bij een aantal gemeenten de wens leeft voor een duidelijker beleid en regels. Ook blijkt dat de wetten en regels van verschillende partijen, zoals van gemeenten, rijksoverheid, overheidsinstellingen, in de keten beter op elkaar moeten aansluiten.

Terugmeldingen

Voor de kwaliteit van de GBA-gegevens is de wettelijke terugmeldplicht voor overheidsinstellingen, die GBA-gegevens gebruiken, van cruciaal belang. De (vermoedens van) onjuiste gegevens dienen te worden gemeld aan de minister van BZK via de zogenoemde terugmeldvoorziening.

Uit onze analyse van de terugmeldingen blijkt dat niet alle overheidsinstellingen gebruik maken van de terugmeldvoorziening. Ook valt ons op dat slechts een beperkt aantal gemeenten hiervan gebruik maakt. De minister van BZK heeft door het wisselend gebruik van de terugmeldvoorziening geen volledig zicht op de terugmeldingen en daarmee op de kwaliteit van de GBA gegevens.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

Wij bevelen de minister van BZK aan nader te benoemen wat het gewenste niveau van controle-inspanningen zou kunnen zijn voor het controleren van de GBA-gegevens. Verder bevelen wij de minister van BZK aan de gemeenten en de overheidsinstellingen die GBA gebruiken nadrukkelijk te wijzen op hun verplichting voor het terug melden van (gerede) twijfel over de juistheid van GBA-gegevens. Ook bevelen wij de minister van BZK aan de wetten en regels van verschillende partijen zoals gemeenten, rijksoverheid en overheidsinstellingen beter op elkaar aan te laten sluiten.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat met ingang van de wet BRP de gemeenten een verplicht instrument is voorgeschreven voor de controle van gegevens. Hierbij is in lagere regelgeving neergelegd welke marges van afwijkingen bij welke gegevens gelden. Volgens de minister zijn eind 2014 de eerste resultaten van dit instrument beschikbaar.

Daarnaast benoemt de minister dat met gemeenten en uitvoeringsinstanties wordt gewerkt aan een goede methodiek voor risicogericht adresonderzoek.

De minister zegt toe overheidsinstellingen, die gegevens uit de BRP verstrekt krijgen, nadrukkelijk te wijzen op hun verplichting voor het terugmelden. Verder zal de minister in 2014 nadere acties nemen voor de terugmeldvoorziening, waarmee een stijging van 25% van terugmeldende organisaties in 2014 moet worden bereikt.

Voor het uniformeren van de definities van een adres heeft de minister een zogenoemde stelselcatalogus gelanceerd. Deze catalogus geeft overheidsinstanties beter inzicht in de verschillende definities van gegevens binnen de overheid. Daarnaast moet bij het opstellen van

nieuwe regelgeving deze stelselcatalogus gebruikt worden om zoveel mogelijk harmonisatie te bereiken. Dit is een inspanning die de minister samen met andere ministers uitvoert.

28

[Lees de volledige reactie op \[verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\]\(http://Lees.de.volledige.reactie.op.verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl\)](http://Lees.de.volledige.reactie.op.verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij zullen de inzet van de minister voor het bevorderen dat overheidsinstanties, die de GBA/ BRP gebruiken, (gerede) twijfels over de juistheid van GBA-gegevens (terug)melden met belangstelling volgen. Wij onderschrijven het belang van het uniformeren van verschillende adresdefinities. Hierbij is ook van belang dat de minister nagaat op welke wijze overige regels alsmede de wetten van verschillende partijen, zoals gemeenten, rijksoverheid en overheidsinstellingen, beter op elkaar aansluiten.

Bij de evaluatie van het controle-instrument dat de gemeenten moeten hanteren bij de controle van BRP gegevens vinden we het van belang dat ook wordt nagegaan in hoeverre de wet- en regelgeving voldoende duidelijkheid biedt voor een adequate controle-inspanning door gemeenten.

4.1.9 Aandachtspunt: Testen financieel administratief systeem nog onvoldoende vastgelegd

Het testen van wijzigingen in de IT-systemen is van belang voor het borgen van de werking en de continuïteit van de in het systeem opgenomen controlemaatregelen.

Wij constateren dat over 2013 het testen van wijzigingen in het financieel administratief systeem van het Ministerie van BZK (CAFAS) nog onvoldoende is vastgelegd. Het ministerie is in 2013 wel gestart met het verbeteren van het ICT-beheer. Dit heeft er toe geleid dat het ministerie de door ons geconstateerde tekortkomingen in het testen van wijzigingen in geautomatiseerde systemen heeft onderkend en hiervoor in 2014 acties zal ondernemen.

Vastlegging van het testen van wijzigingen onvoldoende

Het ministerie stelt voor wijzigingen in de geautomatiseerde systemen geen testplan en testrapportage op. Ook zijn de taken en verantwoordelijkheden, de formele overdrachtsmomenten en de correspondentie tussen betrokkenen in het testproces niet goed vastgelegd. Gebruikers zijn beperkt betrokken bij het testen.

Aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer

29

We bevelen de minister van BZK aan de voorgenomen maatregelen voor het verbeteren van het ICT-beheer tijdig uit te voeren.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat sinds 2013 wordt gewerkt aan het verbeteren van het functioneel beheer van CAFAS. Zo wordt een beheerhandboek opgesteld.

Verder zijn verbeterpunten onderkend die in 2014 en verder worden opgepakt. Een van de punten is het proces 'Toetsen en testen'.

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://lees.de.volledige.reactie.op.verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

Nawoord Algemene Rekenkamer

Wij zullen de inspanning van de minister om de verbeterpunten in de wijze van uitvoering van het functioneel beheer in 2014 aan te pakken met belangstelling volgen. De implementatie van de verbeterpunten zullen we betrekken in ons Verantwoordingsonderzoek over 2014.

4.1.10 Aandachtspunt: Regels voor het verstrekken van eersteklas abonnementen te royaal toegepast

Medewerkers van het ministerie hebben recht op een tweede-klas-abonnement, tenzij er medische of doelmatigheidsredenen zijn om van werkgeverszijde een eersteklas abonnement te verstrekken. Indien de medewerker zelf een eersteklas abonnement voor woon-werkverkeer wenst moet hij/zij daarvoor een eigen bijdrage betalen voor het verschil tussen de prijs van een tweedeklas en een eersteklas abonnement.

Bij het Ministerie van BZK hebben in totaal 66 medewerkers een eersteklas abonnement zonder eigen bijdrage. Uit een deelwaarneming blijkt dat in 6 van de 10 onderzochte gevallen een onderbouwing ontbreekt waarom medewerkers geen eigen bijdrage betalen.

Reactie van de minister

De minister geeft aan dat doelmatigheid geen grondslag is voor het verstrekken van een eersteklas abonnement.

De minister geeft verder aan dat een ambtenaar op basis van de wet- en regelgeving recht heeft op een maximale vergoeding/ kaart die gelijk staat aan een tweedeklas NS jaartrajectkaart. Het bevoegd gezag kan hiervan afwijken en een eersteklas abonnement verstrekken. De extra kosten komen volgens de minister dan geheel voor rekening van de werkgever. Een eigen bijdrage wordt dan niet ingehouden.

De zes gemelde gevallen zijn goedgekeurd door het bevoegde gezag, echter een motivering ontbreekt. De minister geeft hiervoor de volgende

verklaringen. Het komt voor dat in de onderhandelingen bij de aanstelling/overplaatsing wordt bedongen dat aan de betreffende ambtenaar een eerste klas abonnement wordt verleend. Een deugdelijke motivering zit er nooit bij, omdat dit het resultaat is van een onderhandeling. Een ander voorbeeld is de verstrekking van een eerste klas abonnement aan de leden van de zogenoemde topmanagementgroep, die op basis van hun functie een eerste klas abonnement ontvangen en niet om medische of doelmatigheidsredenen. De minister meldt dat met de invoering van de mobiliteitskaart rijksoverheid per 1 juni a.s. de abonnementen vooralsnog vervallen en een 1ste klas voorziening zal opnieuw moeten worden aangevraagd. In deze gevallen zal alleen worden goedgekeurd wanneer dit in de arbeidsvoorwaardensfeer is geregeld (dus in een besluit), het om een medische indicatie gaat, of wanneer de meerkosten voor eigen rekening komen.

30

[Lees de volledige reactie op verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl](http://Lees%20de%20volledige%20reactie%20op%20verantwoordingsonderzoek.rekenkamer.nl)

4.2 Oordeel informatie over de bedrijfsvoering: deugdelijk tot stand gekomen en voldoet aan verslaggevingsvoorschriften

Wij zijn van [oordeel](#) dat de informatie over de bedrijfsvoering in het Jaarverslag van BZK op [deugdelijke wijze](#) tot stand is gekomen en voldoet aan de [verslaggevingsvoorschriften](#).

Eerste stap gezet in het geven van informatie over het fraudebeleid

In het onderdeel 'financieel- en materieel beheer' van de bedrijfsvoeringsparagraaf moet expliciet aandacht worden besteed aan de onderkende frauderisico's en de maatregelen die zijn of worden ingezet om deze risico's te beheersen. Dit naar aanleiding van een verzoek van de Tweede Kamer tijdens het verantwoordingsdebat 2012 en de toezeggingen van de minister-president en de minister van Financiën. De toezegging is breed en betreft interne en externe fraude. Verder zijn er geen harde normen waaraan de paragraaf moet voldoen. De fraudeparagraaf van het Ministerie van BZK kan nog aan informatiewaarde winnen door te beschrijven welke interne frauderisico's er zijn ten aanzien van inkopen en personeel en daarnaast de [externe frauderisico's ten aanzien van subsidiegelden te benoemen](#).

4.3 Historisch verloop onvolkomenheden BZK

31

In 2012 constateerden we 10 onvolkomenheden. 4 onvolkomenheden over 2012 zijn opgenomen in het verloop onvolkomenheden van het 'nieuwe' begrotingshoofdstuk Wonen en Rijksdienst, zie [historisch verloop onvolkomenheden WenR](#).

- [de Jaarafsluiting De Werkmaatschappij](#);
- [tekortkomingen in het inkoopbeheer FM Haaglanden](#);
- [financieel beheer Doc-Direct](#);
- [controleraamwerk P-Direkt](#).

Verloop onvolkomenheden Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2011-2013

	2011	2012	2013
Wet normering bezoldiging topinkomen...			onvolkomenheid →
Subsidiebeheer kerndepartement		onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Financiële functie kerndepartement		onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Beveiligingsnormen DigiD		onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Informatiebeveiliging kerndepartement	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Inkoopbeheer kerndepartement	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →	onvolkomenheid →
Verantwoording en controle van specifieke uitkeringen (SiSa-systeem)	ernstige onvolk. →	onvolkomenheid →	opgelost →
Interne controles op personeelsbeheer ...	onvolkomenheid →	opgelost →	

4.4 Onvolkomenheden in relatie tot beheerdomeinen BZK

Wij onderscheiden relevante en kritische [beheerdomeinen](#) in de bedrijfsvoering van ministeries. Bij het Ministerie van BZK zijn dat er 76. In 6 daarvan hebben wij in 2013 onvolkomenheden geconstateerd. Alle onvolkomenheden hebben betrekking op kritische beheerdomeinen. Op het [overzicht bedrijfsvoering](#) is te zien wat de relevante en kritische beheerdomeinen zijn en waar de onvolkomenheden zitten.

Overzicht bedrijfsvoering 2013 Ministerie van BZK (VII)

Elementen bedrijfsvoering

	Opzet en beheer overdrachtsuitgaven en -ontvangsten		Opzet en beheer transactie uitgaven en -ontvangsten		Financiële administratie (registratie)		Materieelbeheer		Interne organisatie		Toezicht		Totalen
	Uitvoer per soort	Uitvoer materieel	Uitvoer per soort	Uitvoer materieel	Beheer eigendommen	Administratie/registratie	Managementinformatiesysteem	Uitvoer systeem/ICT	Interne organisatie	Toezicht	Totaal aantal kritische beheerdomeinen	Totaal aantal relevante beheerdomeinen	
Directoraten-generaal/clusters	Specifieke uitkeringen	Overige (andere) uitkeringen	Verplichtingen, ontvangsten en uitgaven	Overige (andere) uitkeringen	Beheer eigendommen	Administratie/registratie	Managementinformatiesysteem	Uitvoer systeem/ICT	Interne organisatie	Toezicht	Totaal aantal kritische beheerdomeinen	Totaal aantal relevante beheerdomeinen	
Dienst Concemstaf en Bedrijfsvoering (6)													
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving													
Directie FEZ													
Directie Personeel en Organisatie													
Directie Bestuursondersteuning													
Directie Communicatie													
Secretariaat Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor de financiële verhoudingen													
Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties (7)													
Directie Arbeidszaken Publieke sector													
Directie Koninkrijksrelaties													
Directie Bestuur, Democratie en Financiën													
Directie Burgerschap en Informatiebeleid													
Rijksdienst Caribisch Nederland													
Vertegenwoordiging van Nederland in Anuba, Curacao en St. Maarten													
Directie Informatiseringsbeleid Rijk													
AIVD (1)													
AIVD													
Bureau Algemene Bestuursdienst (1)													
ABD													

Elementen bedrijfsvoering	Opzet en beheer overdrachtsuitgaven en-ontvangsten		Opzet en beheer transactie uitgaven en-ontvangsten		Financiële administratie (registratie)		Interne organisatie		Materieelbeheer		Toezicht		Totalen			
	Subsidies/ Rijksbijdragen	Beleidsuitkeringen	Uitgaven personeel	Uitgaven materieel	Ontvangsten	Verplichtingen, ontvangsten en uitgaven	Dienste (saliditair) posten	Beheer eigendommen	Administratieve registratie	Managementcontrosysteem	Uitveringsysteem/CT	Toezicht relaties, besturing veld		Totaal aantal relevante beheer domeinen		
Directoraten-generaal/clusters																
Baten-lastenagenschappen (1)																
Basisadministratie, Persoonsgegevens en Reisdocumenten																
Totaal aantal relevante cellen	2	1	1	3	4	4	7	6	4	4	4	12	4	3	50	Totaal relevant
Totaal aantal kritische cellen	2	.	.	3	2	.	2	2	.	.	1	1	3	6	18	Totaal kritisch

5 Financiële informatie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

34

5.1 Oordeel rechtmatigheid financiële informatie: 2 fouten

Wij zijn van [oordeel](#) dat de in de financiële overzichten opgenomen verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties [rechtmatig](#) zijn, met uitzondering van 2 fouten.

Wij geven ons oordeel onder [voorbehoud](#) van goedkeuring van de slotwetmutaties door de Staten-Generaal.

Voorbehoud bij het oordeel over de financiële informatie

Het bedrag aan verplichtingen omvat in totaal 15,0 miljoen euro aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 1 en 2. Het bedrag aan uitgaven omvat in totaal 0,1 miljoen euro aan overschrijdingen op het begrotingsartikel 2. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de daarmee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij onze oordelen over de financiële informatie mogelijk herzien.

5.1.1 Fout in totaal van de verplichtingen

Als gevolg van een inherente onzekerheid in de controle door het gebruik van steekproeven bij de controle van artikel 11 overschrijdt het bedrag aan fouten op dit artikel ad 12,8 miljoen euro, samen met de overige fouten in de verplichtingen, de tolerantiegrens met betrekking tot de rechtmatigheid voor het totaal van de verplichtingen. De meest waarschijnlijke fout op artikel 11 ad 2,4 miljoen euro blijft samen met de andere fouten in de verplichtingen onder de tolerantiegrens.

5.1.2 Fout in totaal van de uitgaven, ontvangsten en van derden verkregen baten

Als gevolg van een inherente onzekerheid in de controle door het gebruik van steekproeven bij de controle van artikel 11 overschrijdt het bedrag

aan fouten op dit artikel ad 9,1 miljoen euro, samen met de overige fouten in de uitgaven de tolerantiegrens met betrekking tot de rechtmatigheid voor het totaal van de uitgaven, ontvangsten en van derden verkregen baten. De meest waarschijnlijke fout op artikel 11 ad 1,8 miljoen euro blijft samen met de andere fouten in de uitgaven onder de tolerantiegrens.

35

5.1.3 Aandachtspunt: Wet normering topinkomens

Omdat de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector onduidelijkheden bevat, kunnen ministeries deze wet op het aspect inhuur derden niet altijd naleven.

Gerelateerde resultaten:

Nadere voorschriften WNT te laat; WNT deels onuitvoerbaar

5.2 Oordeel deugdelijke weergave financiële informatie: geen fouten en onzekerheden

Wij zijn van [oordeel](#) dat de in de financiële overzichten opgenomen financiële informatie in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties [deugdelijk](#) is weergegeven en voldoet aan de [verslaggevingsvoorschriften](#).

5.3 Oordeel Rechtmatigheid en deugdelijke weergave op artikelniveau: 1 fout

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave en de rechtmatigheid van de verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en afgerekende voorschotten. Wij hebben hierbij [1 belangrijke fout in de verplichtingen](#) geconstateerd in het Jaarverslag 2013 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

5.3.1 Fout in de verplichtingen op artikel 11 Centraal apparaat

De tolerantiegrens voor fouten en onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid van artikel 11 Centraal apparaat is overschreden. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een inherente onzekerheid in de controle door het gebruik van steekproeven. De meest waarschijnlijke fout ad 2,4 miljoen euro is lager dan de tolerantiegrens.

5.4 Onvolkomenheden in relatie tot artikelen

36

Bij 5 artikelen mogelijk gevolgen van onvolkomenheden

5 artikelen baten/lastenagentschappen kunnen gevolgen ondervinden van de onvolkomenheden in de bedrijfsvoering. Bij al die artikelen zijn de fouten of onzekerheden het gevolg van een onvolkomenheid. Bij 1 artikel is daarbij de tolerantiegrens overschreden. In het [overzicht financiële informatie per begrotingsartikel](#) is te zien welke artikelen het betreft.

Financiële informatie per begrotingsartikel 2013 Ministerie van BZK (VII)

Beleidsartikelen	* Bedrijfsvoering					€ Financiële info	
	Omlokken bij						Tolerantiegrenzen overschreden?
Art. nr. Omschrijving	Informatiebeveiliging, departement	Inkoopbeveiliging, departement	Subsidiebeveiliging, departement	Franchise functie, departement	Bevrijding digitale overheidsdiensten (Logius)	Werking van de bestelling, topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector	Artikelniveau
<p> artikel dat gevolgen kan ondervinden van de omlokken van de omlokken (mogelijke gevolgen voor bijvoorbeeld rechtmatigheid, betrouwbaarheid gegevens of doelrealisatie)</p> <p> artikel waar fouten of onzekerheden in de rechtmatigheid of deugdelijke weergave zijn geconstateerd als gevolg van de omlokken</p>							
Gerealiseerde uitgaven 2013 (x1000)							
31 Openbaar bestuur en democratie			€	€	€		nee
32 Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst			€	€	€		nee
36 Dienstverlenende en innovatieve overheid			€	€	€		nee
37 Arbeidszaken overheid			€	€	€		nee
Viet-beleidsartikelen							
11 Centraal apparaat			€				ja
12 Algemeen							nee
13 Nominaal en onvoorzien			€				nee
14 VUT-fonds			€				nee
Zaten-lastenagenschappen							
Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)							nee

6 Alle financiële gegevens

38

6.1 Alle begrotingsartikelen

Begrotingsartikel 1 - Openbaar bestuur en democratie

Verplichtingen		
Begroot	€ 25.102	-
Verantwoord	€ 45.581	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -20.479	-
Tolerantie (F+O)	€ 4.558	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 341	0,75%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 361	0,79%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 702	1,54%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 4	0,01%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 4	0,01%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 25.102	-
Verantwoord	€ 30.373	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -5.271	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 49.465	-

Ontvangsten		
Verantwoord	€ 24.816	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 24.649	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 74.567	-
Verantwoord	€ 55.189	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 19.378	-
Tolerantie (F+O)	€ 5.519	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 3.084	5,59%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 48	0,09%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 3.131	5,67%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

39

Begrotingsartikel 2 - Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Verplichtingen		
Begroot	€ 199.621	-
Verantwoord	€ 197.486	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 2.135	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 2.596	1,31%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 2.596	1,31%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-

Verplichtingen		
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 85	0,04%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 85	0,04%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 199.621	-
Verantwoord	€ 195.142	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 4.479	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 8.214	-
Verantwoord	€ 7.440	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 774	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 207.835	-
Verantwoord	€ 202.582	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 5.253	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 11	0,01%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 11	0,01%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 22	0,01%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 6 - Dienstverlenende en innovatieve overheid

41

Verplichtingen		
Begroot	€ 125.848	-
Verantwoord	€ 102.722	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 23.126	-
Tolerantie (F+O)	€ 10.272	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 4.530	4,41%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 4.530	4,41%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 125.848	-
Verantwoord	€ 125.526	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 322	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 500	-
Verantwoord	€ 17.480	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -16.980	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 126.348	-
Verantwoord	€ 143.006	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -16.658	-
Tolerantie (F+O)	€ 14.301	10,00%

Uitgaven en Ontvangsten		
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 3.851	2,69%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 3.851	2,69%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

42

Begrotingsartikel 7 - Arbeidszaken overheid

Verplichtingen		
Begroot	€ 43.177	-
Verantwoord	€ 32.136	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 11.041	-
Tolerantie (F+O)	€ 3.214	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 43.177	-
Verantwoord	€ 40.146	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 3.031	-
Ontvangsten		

Ontvangsten		
Begroot	€ 820	-
Verantwoord	€ 1.769	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -949	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 43.997	-
Verantwoord	€ 41.915	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 2.082	-
Tolerantie (F+O)	€ 4.192	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 889	2,12%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 889	2,12%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 11 - Centraal apparaat

Verplichtingen		
Begroot	€ 226.423	-
Verantwoord	€ 270.261	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -43.838	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 2.392	0,89%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 2.963	1,10%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 5.354	1,98%

Verplichtingen		
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Ja	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 1.043	0,39%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 1.043	0,39%
Tolerantie overschreden (deugdelijke weergave)	Nee	-
Uitgaven		
Begroot	€ 225.309	-
Verantwoord	€ 272.083	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -46.774	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 28.144	-
Verantwoord	€ 91.404	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -63.260	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 253.453	-
Verantwoord	€ 363.487	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -110.034	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 1.766	0,49%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 98	0,03%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 1.864	0,51%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%

Uitgaven en Ontvangsten		
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

45

Totaal begrotingsartikelen

Verplichtingen		
Begroot	€ 842.988	-
Verantwoord	€ 788.517	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 54.471	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 9.859	1,25%
Tolerantie (F)	€ 15.000	-
Tolerantiegrens overschreden (F)	Ja	-
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 3.323	0,42%
Tolerantie (O)	€ 23.656	3,00%
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 13.183	1,67%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 1.132	0,14%
Tolerantie (F)	€ 15.000	-
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Tolerantie (O)	€ 23.656	3,00%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 1.132	0,14%
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 950.171	-
Verantwoord	€ 967.865	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -17.694	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 9.600	0,99%

Uitgaven en Ontvangsten		
Tolerantie (F)	€ 15.000	-
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 157	0,02%
Tolerantie (O)	€ 29.036	3,00%
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 9.757	1,01%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Tolerantie (F)	€ 15.000	-
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Tolerantie (O)	€ 29.036	3,00%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

46

Begrotingsartikel 12 - Algemeen

Verplichtingen		
Begroot	€ 2.266	-
Verantwoord	€ 331	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 1.935	-
Tolerantie (F+O)	€ 33	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 4.420	-

Uitgaven		
Verantwoord	€ 2.870	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 1.550	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 0	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 4.420	-
Verantwoord	€ 2.870	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 1.550	-
Tolerantie (F+O)	€ 287	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

47

Begrotingsartikel 13 - Nominaal en onvoorzien

Verplichtingen		
Begroot	€ 10.551	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 10.551	-
Tolerantie (F+O)	€ 0	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%

Verplichtingen		
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 10.551	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 10.551	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 0	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 10.551	-
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 10.551	-
Tolerantie (F+O)	€ 0	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Begrotingsartikel 14 - VUT-fonds

49

Verplichtingen		
Begroot	€ 210.000	-
Verantwoord	€ 140.000	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 70.000	-
Tolerantie (F+O)	€ 14.000	10,00%
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Uitgaven		
Begroot	€ 210.000	-
Verantwoord	€ 140.000	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 70.000	-
Ontvangsten		
Begroot	€ 19.000	-
Verantwoord	€ 18.816	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 184	-
Uitgaven en Ontvangsten		
Begroot	€ 229.000	-
Verantwoord	€ 158.816	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 70.184	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%

Uitgaven en Ontvangsten			50
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%	
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%	
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%	
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	

6.2 Baten-lastendiensten

51

Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten

Baten		
Begroot	€ 90.931	-
Verantwoord	€ 98.965	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -8.034	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Bijdrage moederdepartement		
Begroot	€ 24.481	-
Verantwoord	€ 19.468	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 5.013	-

Totaal baten

Baten		
Begroot	€ 90.931	-
Verantwoord	€ 98.965	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -8.034	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Tolerantie (F)	€ 9.896	10,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Tolerantie (O)	€ 9.896	10,00%

Baten			52
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%	
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	
Tolerantie (F)	€ 9.896	10,00%	
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%	
Tolerantie (O)	€ 9.896	10,00%	
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%	

6.3 Saldibalans

53

Saldibalanspost 3 - Liquide middelen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 26.620	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -26.620	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 5 - Uitgaven buiten begrotingsverband

Saldibalans		
Verantwoord	€ 45.438	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -45.438	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 6 - Ontvangsten buiten begrotingsverband

Saldibalans		
Verantwoord	€ 34.995	-

Saldibalans		
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -34.995	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 1.852	5,29%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 1.852	5,29%

Saldibalanspost 7 - Openstaande rechten

Saldibalans		
Verantwoord	€ 3.181	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -3.181	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 8 - Extra-comptabele vorderingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 1.005.369	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -1.005.369	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%

Saldibalans		
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 1.771	0,18%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 1.771	0,18%

Saldibalanspost 9 - Extra-comptabele schulden

Saldibalans		
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 10 - Voorschotten

Saldibalans		
Verantwoord	€ 432.101	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -432.101	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 11 - Garantieverplichtingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

Saldibalanspost 12 - Openstaande verplichtingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 157.272	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -157.272	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 699	0,44%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 2.976	2%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 3.675	2,34%

Saldibalanspost 13 - Deelnemingen

Saldibalans		
Verantwoord	€ 0	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ 0	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%

Saldibalans		
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%

57

Totaal saldibalans

Saldibalans		
Verantwoord	€ 1.704.976	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -1.704.976	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Tolerantie (F)	€ 17.050	1,00%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Tolerantie (O)	€ 51.149	3,00%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 0	0,00%
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 4.322	0,25%
Tolerantie (F)	€ 17.050	1,00%
Tolerantiegrens overschreden (F)	Nee	-
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 2.976	0%
Tolerantie (O)	€ 51.149	3,00%
Tolerantiegrens overschreden (O)	Nee	-
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 7.298	0,43%

6.4 Afgerekende voorschotten

58

Totaal afgerekende voorschotten 2013

Totaal afgerekende voorschotten		
Verantwoord	€ 206.748	-
Verschil (begroot - verantwoord)	€ -206.748	-
Tolerantie (F+O)	€ 15.000	-
Fout (F) in de rechtmatigheid	€ 298	0,14%
Onzekerheid (O) in de rechtmatigheid	€ 2.000	0,97%
Totaal F+O in de rechtmatigheid	€ 2.298	1,11%
Tolerantiegrens overschreden (rechtmatigheid)	Nee	-
Fout (F) in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%
Onzekerheid (O) in de deugdelijke weergave	€ 0	0%
Totaal F+O in de deugdelijke weergave	€ 0	0,00%